

Asia: VN/32974/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Lausunnonantajan lausunto

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Nurmijärven kunta pitää oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistamista tarpeellisena. Nykyinen lainsäädäntö on osoittautunut valtakunnallisesti liian tulkinnanvaraiseksi ja tuen muotojen käytännön toteutukset vaihteleviksi riippuen opetuksen järjestäjästä tai jopa opetusta antavasta yksiköstä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistukseen liittyvän lainsäädännön ja sen pohjalta uudistettavien opetussuunnitelman perusteiden tulisi yhdenmukaistaa opetuksen järjestäjien käytänteitä, jotta oppilaiden tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki olisi yhdenvertaisesti saatavilla. Tämän toteutumista tukisi se, että kokonaisuudistuksessa käytettävät käsitteet ja käytänteet määriteltäisiin mahdollisimman tarkasti.

Uudistuksessa tulee huomioida tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen sekä toiselle asteelle.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

Kokonaisrakenteessa on kannatettavia lähestymistapoja kuten varhaisen tuen, ryhmään kohdistuvien toimien ja yhteisopettajuuden vahvistaminen. Inklusiivinen toimintakulttuuri voisi näkyä kokonaisrakenteessa selvemmin. Luonnoksessa on useita haasteellisia kohtia, jotka vaativat joko tarkempaa määrittelyä tai toisenlaista muotoilua. Lisäksi Nurmijärven kunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että kokonaisrakenteen tulisi olla sovitettavissa yhteen varhaiskasvatustuksen kanssa ja siihen, että luonnoksessa esiopetukseen suunnitellut käytänteet jäävät liian epäselviksi.

On tarkoituksenmukaista, että oppilaalle annetaan tuki mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ennakoivien tukitoimien tuominen lakiin vahvistaa oppilaan oikeutta tukeen. On kuitenkin tarpeellista, että näitä tukitoimia määritellään tarkemmin, jotta ne eivät jää liian tulkinnanvaraisiksi.

Pidennetyt oppivelvollisuuden -käsitteestä luopumista Nurmijärven kunta pitää hyvänä. Käsite ”varhennettu oppivelvollisuus” vastaa päätöksen sisältöä paremmin. Luopuminen mahdollisuudesta aloittaa koulu vuotta säädettyä myöhemmin ei ole ongelmaton. Osalle lapsista koulun aloittaminen vuotta myöhemmin on ollut sopiva ratkaisu myöhemmän koulupolun näkökulmasta.

Konsultatiivisen sairaalaopetuksen sisällyttäminen lakiin nähdään hyvänä.

Nurmijärven kunta pitää hyvänä sitä, että erityisiä opetusjärjestelyjä tarkastellaan osana oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistusta. On hyvä, että oppilaan oikeutta opetukseen vahvistetaan. Samalla kuitenkin on epäselvää, mitä joustoja voitaisiin luonnoksen mukaan tehdä ja tulevatko ne olemaan riittäviä.

Nurmijärven kunta katsoo, että opetusryhmien muodostamisesta ei tulisi säätää luonnoksessa ehdotetulla tavalla. Opetuksen järjestäjällä tulisi olla vapaus muodostaa opetusryhmät tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

Ehdotettu kokonaisrakenne poikkeaa nykyisen varhaiskasvatuslain mukaisesta tuesta. Nurmijärven kunta pitäisi tarkoituksenmukaisena sitä, että varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja siitä perusopetukseen muodostuisi selkeä tuen jatkumo. Varhaiskasvatustaloutta ja perusopetustaloutta kannattaisi muuttaa yhtä aikaa, jotta tuen jatkumo toteutuisi aidosti. Nurmijärven kunta pitää haasteellisena sitä, että terminologia ja tuen toteutustavat poikkeavat toisistaan varhaiskasvatus- ja perusopetuslaeissa. Lisäksi lakien lähtökohdat ovat erilaiset: varhaiskasvatuksessa määritellään tuki toiminnalle, esi- ja perusopetuksessa puolestaan yksilöllisille toimille. Lakien keskinäinen erilaisuus korostuu erityisesti tilanteissa, joissa lapsi saa esiopetusta ja osallistuu täydentävään varhaiskasvatukseen.

Nurmijärven kunta pitää uudistuksen ehdotettua aikataulua liian tiukkana. Ottaen myös huomioon tarpeen sovittaa uudistus yhteen varhaiskasvatuslain kanssa Nurmijärven kunta ehdottaa, että uusitut lait astuisivat voimaan vasta 1.8.2026.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

On hyvä vahvistaa tuen antamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ennakoivina tukitoimina mainitaan mm. ennakoiva tukiopetus ja opetuskielen tukiopetus. Tukiopetuksen toteutuksen muotoja ei kuitenkaan tarkemmin avata. Nurmijärven kunta haluaa esittää huolensa siitä, että tukiopetus koulupäivän jälkeen toteutettavana tukimuotona ei ole kaikille oppilaille sopiva vaihtoehto. Usein oppilaan edun mukaista olisi, että hän saa tarvitsemansa tuen koulupäivän aikana. Lisäksi herää kysymys siitä, ovatko juuri ennakoiva tukiopetus ja opetuskielen tukiopetus parhaiten soveltuvia tukimuotoja oppilaille, joilla on esimerkiksi käyttäytymiseen, tunne-elämään tai sosiaalisiin taitoihin liittyviä tuen tarpeita. Olisikin hyvä myös pohtia, voidaanko muita varhaisen tuen muotoja määritellä ennakoiviin tukitoimiin, jotta muutkin kuin oppimisvaikeudet ja opetuskielen hallintaan liittyvät tuen tarpeet tulisivat huomioiduiksi.

Ennakoiviin tukitoimiin kohdistettavasta resurssista (0,127 h/oppilas/vk) säätäminen mahdollistaa sen, että tukea olisi tarjolla yhdenvertaisesti ympäri Suomen. On kuitenkin huomioitava, että kirjaus saattaa edellyttää opetuksen järjestäjiltä lisäyksiä kokonaisuudessaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen resursseihin. Nämä tulisi korvata opetuksen järjestäjille täysimääräisinä.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

On tärkeää, että oppilaalla on oikeus saada tarvitsemiaan tukitoimia viipymättä, jos ennakoivat tukitoimet ovat riittämättömiä. Nurmijärven kunta pitää hyvänä, että tuen toteuttamisen mainitaan edellyttävän opettajien välistä yhteistyötä ja konsultaatiota.

Nurmijärven kunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että nykytilanteessa erityisopettajan antama opetus on usein matalankynnyksen tukea, vaikka sitä yleensä edeltääkin muut tukitoimet. Hallintopäätöksen tekeminen erityisopettajan antamasta pienryhmäopetuksesta tai säännöllisestä erityisopetuksesta muun opetuksen yhteydessä muuttaa tilannetta ja kynnys erityisopetuksen saamiseksi saattaa nousta.

Nurmijärven kunta pitää hyvänä sitä, että oppimäärästä tai opetussuunnitelmasta poikkeaminen olisivat viimesijaisia keinoja, joita ennen oppilaan tulee saada muita tukitoimia. Poikkeamisen muodot ja toteutustavat on kuitenkin syytä avata tarkemmin ja määritellä valtakunnallisesti yhtenäiset ohjeet niiden toteuttamiseksi.

Nurmijärven kunta ehdottaa, että erityisopetusta yksilökohtaisena tukitoimena saavien oppilaiden määrää opettajaa kohden ei rajattaisi. Oppilaiden tarpeet ja niiden ilmenemismuodot voivat ovat keskenään erilaisia tai tarpeet ilmetä eri tavoin eri oppiaineiden tunneilla. Siten yksin oppilaskohtaisia tukitoimia saavien oppilaiden määrä ei vaikuta opetusryhmän opettamiseen, vaan oppilaiden yksilölliset tarpeet ja ryhmän kokonaistilanne. Nurmijärven kunta pitää ongelmallisena sitä, että opetusryhmiä mahdollisesti jouduttaisiin muokkaamaan kesken lukuvuoden. Ei ole oppilaan edun mukaista siirtyä opetusryhmästä toiseen kesken lukuvuoden tai että oppilasryhmiä sekoitetaan lukuvuoden aikana.

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Nurmijärven kunta pitää hyvänä, että uudistuksen tarkoitus on vähentää opettajien hallinnollisen työn kuormaa ja että asiakirjojen määrä vähenee. Nykyinen käytäntö koetaan liian raskaana ja epäselvänä. Luonnoksesta ei kuitenkaan käy selvästi ilmi koko uudistettava asiakirjakokonaisuus. Esimerkiksi on epäselvää, minkälaista kirjaamista edellytetään ennen hallintopäätöksen tekemistä ja mihin dokumenttiin perustuu oppilaskohtaisista tukitoimista tehtävä hallintopäätös.

Ehdotuksessa korostuu opettajien rooli tuen tarpeen arvioimisessa kuten kuuluukin korostua. Nurmijärven kunta haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että opiskeluhuollon ammattihenkilön kanssa tehtävän pedagogisen asiakirjan käsittelyn poistuksessa on riski, että oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvää konsultaatiota tapahtuu yksiköissä vähemmän. Opiskeluhuollon henkilöstön antama konsultaatio on kuitenkin erityisopettajan antaman konsultaation rinnalla yksi tärkeä tuen muoto.

Nurmijärven kunta haluaa tuoda esiin, että hallinnollisen työn määrä ei vähene opettajilla, jotka työskentelevät esiopetuksessa ja täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Esioppilaalla tulisi olla vain yhdenlainen päätös, ei sekä varhaiskasvatustilain mukainen päätös ja uudistettavan perusopetuslain mukainen päätös. Lisäksi on huomioitava, että uudistus lisää ainakin aloitusvuosina hallinnollisen työn määrää. Tämä olisi hyvä huomioida toimeenpanon tukeen varatussa rahoituksessa. Hallinnollisen työn määrä saattaa vähentyä, mikäli hallinnollisten päätösten tarkistamisajankohtia ei määritellä lakiin.

Nurmijärven kunta esittää, että asiakirjapohjat olisivat valtakunnallisesti samanlaiset. Tämä vähentää tulkinnanvaraisuutta ja yhtenäistää käytäntöjä.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Nurmijärven kunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että luonnoksessa esitetyt taloudelliset vaikutukset ovat keskimääräisesti laskettuja, minkä vuoksi opetuksen järjestäjälle koituvat kustannukset voivat poiketa esityksestä. Uudistuksesta koituvat kulut tulisi korvata opetuksen järjestäjälle täysimääräisinä.

Esityksessä tulee huomioida aikataulun vaikutus opetuksen järjestäjän toimintaan. Ehdotettu voimaantulo 1.8.2025 on opetuksen järjestäjän näkökulmasta liian pian.

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Nurmijärven kunta esittää seuraavia toimenpiteitä:

- Varhaiskasvatustaloutta ja perusopetuslakia tulee uudistaa yhtenä kokonaisuutena
- Esiopetuksen tuen määrittelyä ja toteuttamista tulee selkiyttää
- Opetusryhmien muodostamista koskevasta oppilasmäärän rajoituksesta tulee luopua
- Käytettyjen käsitteiden määritelmiä tulee tarkentaa
- Valtakunnallisesti yhtenäiset asiakirjapohjat käyttöön
- Perusopetuslain muutoksien voimaantuloa tulee siirtää myöhemmäksi

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Lausunnon tiivistelmä_Nurmijärven kunta.pdf](#)

Hirvonen Tiina
Nurmijärven kunta

Eriksson Soile
Nurmijärven kunta